

Narobe je pa tudi mogoče prirediti si iz primerno slabe živine z umnim izbiranjem telet in primernem krmenjem novo pleme, ki nadkriluje svoje stariše v vnanji telesni obliki, kakor tudi v lastnosti, hrano dobro izkoristiti. Prizadevanje kmetovalčev, v tem smislu svojo goved izboljšati in požlahtniti je pa tudi zaradi tega potrebno, ker dobiček s krmo obdelanih njiv raste z boljšim izkoristenjem krme dotičnih živali, za koje je ta krma namenjena. Porabi na pr. kaka goved za izdelovanje 3 kilogramov mesa 100 kilogramov sena, druga pa za ravno toliko mesa le dve tretjini te krme, potem bode ta druga goved zvišala dobiček na krmo obdelani njivi za tretjino.

Ta cilj, kakor tudi krepki razvitek vsega živalskega telesa dá se pa le doseči, ako uže v prvem letu dobi goved dosti dobre in primerne krme ter dobro postrežbo, kajti prvi mladostni čas je ravno tisti, v katerem žival najbolj raste in kateri je temelj poznejši njeni vrednosti. V nobenem starostnem času ne izplača se pri govedi pravo strokovnjaško oskrbovanje tako dobro, kakor v prvem letu. Kmetovalec, ki pri izreji svoje mlade govedi pravilno postopa, ima dvojno prednost: priredi si najprej krepko in dragoceno živino, drugič pa zamore zahtevati od nje prej ono korist, zaradi katere si jo je izredil.

Na sledeča poglavitna vodila je kmetovalcu gledati pri izreji telet:

1. Po rojstvu teleta je gledati na to, da tele dobi ono gosto, rumeno mleko, ki se nahaja v kravinem vimenu takoj po oteletitvi. Tele naj dobiva prvih 6 tednov edino le mleko, in sicer vsaj do 12 litrov na dan.

2. Da se tele prej ko mogoče tudi navadi na drugo krmo, ponudi naj se mu uže v drugem tednu zmes iz lanenih preš ali iz strtega ovsa z razrezanim dobrim sladkim senom, ta zmes se po potrebi pomnoži. Prve dneve treba je tele večkrat k koritu peljati ter prinesiti gobec v dotiko s to zmesjo, da se tako tele na to krmo navadi. Zraven korita postavi naj se posoda pitne vode, koja se večkrat premeni. Če je mogoče, postavi se tudi k teletu kos soli.

3. Po pretečenih prvih šestih tednih nadomesti se polagoma mleko s toplo vodo, tako da dobiva tele po preteku družih treh tednov le še trdo krmo, pitno vodo in sol.

4. Od desetega tedna naprej naj bode vsakdanja teletova krma obstoječa iz $\frac{1}{3}$ do $\frac{1}{2}$ kilograma strtega ovsa, iz $\frac{1}{3}$ do $\frac{1}{2}$ kilograma lanenih preš ali otrobov in iz dobrega razrezanega sena.

5. Pozneje pomnoži se mladi govedi krma obstoječa iz 1 kilogr. ovsa, 1 kilogr. otrobov, zraven se pa pridene primerne množine sena.

6. Te sostave krme ni v prvem letu več potrebno spremeniti, večji potrebi zadostuje s pridevanjem sena.

7. Krma naj se precej od začetka suha poklada, ker so poskusi pokazali, da suha krma naredi krepkejšo in bolj zdravo živino kot pa omehčana in namočena krma.

8. Vsakako mora dobiti tele dovolj dobre pitne vode; tudi naj se mu v jasli položi solni kamen, da zamore po potrebi ta neobhodno potrebni del hrane v-se dobiti.

Ker vspeh izreje ni le odvisen edino od krme, ampak tudi od oskrbovanja unanjega teletovega života, je v tem oziru to-le omenjati:

1. Ležišče teletovo naj bo suho, snažno in pri mrzlem vremenu toplo.

2. Pogosto snaženje kože, da koža zdrava ostane.

3. Teletu preskrbi naj se po možnosti mnogo pregiba, posebno pa na prostem v čistem zraku.

Po mnogih izkušnjah dá se po predpisanih pravilih izrediti enoletna goved, ki tehta 400 do 500 kilogramov. Kost in meso raste pri taki izreji v takem razmerji, da ima goved dobro zunanjo obliko, a se ne more imenovati opitana. Pri tacem telesnem razvoji mogoče je porabiti bike v 15. meseci, junice pa v 18. meseci brez vsake škode za pleme.

Te številke naj računajočemu kmetovalcu dokažejo, da pri pravilnem izrejevanji govedi se dá doseči lep dobiček, ki zamore kmetovalca privedi do vedno večje ljubezni k živinoreji.

Poziv družbenim podružnicam in poročevalcem o letini.

Podpisani odbor usoja si uljudno prositi čast. podružnice in gospode poročevalce, kateri niso še poslali poročila o letošnji letini, da naj blagovolijo nemudno to poročilo v zmislu dopisa iz dné 30. septembra t. l. št. 818 podpisanemu odboru doposlali.

Glavni odbor c. kr. družbe kmetijske
v Ljubljani 2. novembra.

Imenik gospodarjev, ki so kupili plemensko goved.

Na javni dražbi subvencijske govedi belanskega rodu v Kranji 31. oktobra t. l. kupili so sledeči gospodje, oziroma oskrbništva bike:

Miha Jerše iz Jame,
Adolf Galé iz Šiške,
gospodarsko oskrbništvo „usmiljenih sester“ v Ljubljani,

gospodarsko oskrbništvo grajščine „Bled“,

Aleš Molj iz Trboj,

Anton Purgar iz Hraš,

Pavel Debeljak iz Visokega na Poljanskem.

Telico belanskega rodu kupil je pa gosp. Karol Šavnik v Kranji.

Javna izpita na dveh slovenskih kmetijskih šolah.

Slovenskega naroda ogromna večina peča se s kmetijstvom, a vendar stori se med nami za to veljavno obrt borno malo. Edino dve kmetijski šoli, v Gorici in na Slapu, imate nalogo, našemu kmetu s strokovnim podukom k napredku in boljšem materialnem stanju pripomoči, a še ena teh sol (na Slapu) ima biti prav za prav le specialna šola za vinarstvo in sadjarstvo. *) Naše občinstvo, zlasti razumnejše, briga se pa za te zavode še veliko premalo, in po listih brati je le malokaterikrat kako notico o kmetijskih šolah. Velika večina našega razumništva niti ne pozna upravo kake kmetijske šole, ter ima največ o njej po vsem napačne nazore. Naše prepričanje je, da nam je iskati boljšo prihodnost slovenskega naroda v zboljšanjem materialnem stanju našega kmeta. S kmetom

*) Deželna sadjarska in vinarska šola na Slapu je po prvotnem načrtu specialna šola za vinarstvo in sadjarstvo. Ker je pa to edina kmetijska šola na Kranjskem, delalo je vodstvo šole na to, da je šola, vsaj kar se tiče teorije, splošno kmetijska. Vodstvu se je s pomočjo dobrih pristavov to tudi posrečilo.

stojimo, s kmetom pademo! Iz teh vzrokov naj bi se tudi na vso moč delalo za ustanovitev novih kmetijskih šol — uže obstoječim naj bi se pa naklonilo v eni ali drugi zadevi več pozornosti in požrtovalnosti.

Iz teh vzrokov hočemo z današnjim člankom obrniti pozornost občinstva, kakor tudi krogov, kojim so prirejene naše kmetijske šole, na naša edina slovenska kmetijska zavoda. Spodbudila sta nas k temu izpita, kojih prvi se je vršil v torek 27. oktobra na deželni kmetijski šoli v Gorici, drugi pa v četrtek 29. oktobra na deželni vinarski in sadjarski šoli na Slapu. Poročilo o izpitu na Slapu prijavimo danes med dopisi, notico o izpitu na kmetijski šoli v Gorici, posneto po „Soči“, pa med članki „Iz Ljubljane“. Čast. bralce na goriško notico posebno opozarjam, zlasti na drugi odstavek.

Kar se tiče slapenske šole, strinjamo se mi po vsem z besedami g. dr. Vošnjaka, ki jih je govoril pri izpitu in kakor je tudi čitati v našem dopisu iz vipavske doline. Gosp. vodja Dolenc, kakor adjunkt g. Rohrmann svoji težki nalogi popolnem zadostujeta, šolsko posestvo pa kaže, da je vodja ne le teoretik, ampak tudi izvrsten praktik. Med vsemi avstrijskimi kmetijskimi šolami stane slapenska šola najmanj denarja, in kolikor nam je znano, je ta šola tudi edina v Avstriji, ki izkaže dobiček pri kmetovanju. Kedor pozna neugodne gospodarske razmere slapenske šole, nesrečne vipavske podnebne razmere zadnjih 15 let, ta vedel bode vspehe slapenske šole še posebno ceniti. Posestvo pa ni le dobičkonosno vrejeno, ampak tudi uzorno, te lastnosti imeti pa mora vsako posestvo kmetijske šole in napačna je trditev nekega primorskega lista, da pri šolskem gospodarstvu ni gledati na dobiček, ampak na uzornost. Za Boga, dajte kmetu dovolj denarja, mislim, da ga ni, ki bi se branil svoje posestvo uzorno urediti. — Kmetijska šola ima pa namen, kmeta podučiti, kako iz lastne moči napredovati in do večjega blagostanja priti. Ne moremo kaj, da pri tej priliki, ko se tudi gre za premeščenje slapenske šole na Dolensko, slavní deželni odbor opozorimo, da naj nikar pri malostnih svotah ne štedi, ampak šolo precej tako uredi, kakor stvar zahteva, ker se bode vspeh potem toliko hitreje pokazal, kakor pa na slapenski šoli, ko se je deset let delalo, a še danes nima vsega potrebnega.

Obrnimo se na goriško kmetijsko šolo! Častito uredništvo „Soče“ naj bode uverjeno, da nas pri pisanju teh vrstic ne vodi osebna strast in ne osebni oziri, ker nimamo k temu nobenih vzrokov, ampak le odkritosrčna želja, da pripomoremo do zmage resnici, katero vsak ljubi in katera slednjič vendar enkrat tudi na Goriškem mora na dan.

Ne ostaja nam ne prostor ne čas, da bi stvarno popisavali posestvo in izpit goriške kmetijske šole, toliko se pa vendar upamo reči, da bi se čudili, ko bi našli v XIX. stoletju take razmere v Trenti, ne pa v Gorici, pred očmi tolike slovenske inteligence.

O žalostnem utisu, kojega napravil je na nas izpit, niti nečemo pisati, proti temu pa vendar moramo odločno protestovati, da bi se javno pri izpitu zabavljalo na čišlane nauke slapenske šole od ljudi, koji niti abecednika kmetijske vede ne znajo. Ako slapenske šole vodja Dolenc vinarske nauke nemških vinarskih učiteljev in praktikov za vipavske razmere na podlagi naravoslovskih ved spremeni, kaže to, da on svojo stroko pozna, kar dokazujejo tudi vina slapenske kleti, v kojoj hraniti taka vina, kot smo poskusili na šoli v Gorici, bi vodja gotovo protestoval. Res je, da so učenci pridno odgovarjali, a pomilovati jih

moramo, da so nevedé toliko neumnosti govorili, kojoj izrekati se jim je še deloma pomagalo.

Kar se tiče posestva, ni vredno, da bi besedo zgubili, čeravno bi bilo dokaj interesantno videti knjigovodstvo šolskega posestva, kojega morda celó ni; kajti tudi ono, kar so se učili učence za knjigovodstvo, o groza, niti knjigovodstvo ni. Pa pustimo te nevesele razmere; naša časnikarska dolžnost je bila, slovenske rodoljube na Goriškem opozoriti na pretečo nevarnost, zgubiti šolo, ki je uže sto tisučev stala in ki je za goriško deželo tako velike važnosti; temveč je pa to naša dolžnost, ker imamo zastopati tudi kmetijske interese. Lahoni zadovoljno gledajo na zdajšnje vodstvo, ker vejo, da je ono grobokop šoli. Še je čas popraviti! Nemudno naj se sedanji provizorijum odpravi, ter nastavi vodjem mož, ki je popolnem v kmetijski stroki izvežban in ki ima voljo in dovolj energije spraviti zapeljani voz zopet v pravi tir. Vsaj imamo sedaj Slovenci dobro izvežbanih kmetijskih učiteljev, zato si pa usojamo prašati: Ali naj se slovenski dijaki za to prigovarja, iti se učiti umnega kmetijstva (kar vse stane toliko truda in denarnih žrtev), češ, bodele svoj narod v kmetijstvu podučevali, da potem, ko se izšolani vrnejo, ne dobijo kruha, ampak da se dá prednost nezmožnim nestrokovnjakom? To vprašanje stavimo v imenu vseh izšolanih kmetovalcev.

O boleznih in elementarnih poškodbah sadnega drevja.

Spisal M. Rant.

(Dalje.)

Ako se take drevesne rane in poškodbe do zdravega in svežega lesa ne izrežejo, ter se le in edino same sebi prepusté, ne more ob njih drevesni sok novih celic v podobi kambija razvijati in jih zaceliti. Nasprotno pa drevesni sok suhi (vsahneli) les v takih ranah vedno nekako volhk (vlažen) ohrani, iz česar nastane „pereči ogenj“ in slednjič tak les v ranah tudi neizogibno trohneti prične.

V tem obziru so na sadnem drevju najnevarnejši one poškodbe, katere na njem nekateri mrčesi napravljajo, na priliko: lesne ose, vrbarji in drugi s svojimi ličinkami, a to pa zato, ker take poškodbe moremo navadno še le potem opaziti, ko so za drevo uže občutne in osodapolne postale.

Vse ravno omenjeno nam zadosta jasno kaže, da so si poglavitni vzroki, iz katerih na sadnem drevju „pereči ogenj“ in „rak“ nastaneta, na sploh zeló podobni in vselej skoraj eno in isti; obema boleznima prava podlaga je: pomanjkanje potrebnega drevesnega živeža, nepravilno oskrbovanje sadnega drevja, ter na en ali drug način taistemu prizadete poškodbe iz zanemarjene rane.

II. Smolika ali drevesni klej.

„Pereči ogenj“ in „rak“ prikazujeta se na koščicem sadnem drevju v popolno drugačni podobi in obliki, nego na peškarjih. Sok koščičarjev obstoji iz bolj klebljivih in klejastih (gumastih) delov. Ako začne sok na koščičarjih iztakati in pride s zrakom v dotiko, se zgosti in strdi. Zatega voljo pa tudi na takih mestih koščicastega sadnega drevja, po deblu in vejah, da tudi celó na sadji samem pogostoma opazujemo mehurčkaste, poluprozorne nastavke, katere po domače sploh „smolika“ imenujemo. Ker se pa ta drevesna „smola“ v vodi razveže in raztopi, moremo jo z vso pravico dre-